

DOI: 10.15276/ETR.05.2021.5
DOI: 10.5281/zenodo.6647541
UDC: 631.3
JEL: L62, L64, L91

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ВИТРАТ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

PROPOSALS FOR INTENSIFICATION AND IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND OPERATING COSTS OF VEHICLES AT AN AGRICULTURAL ENTERPRISE

Anastasia V. Ducheve

Odesa Polytechnic State University, Odesa, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7746-1866

Email: Dushichka.31@gmail.com

Alla A. Balan, PhD in Economics, Associate Professor

Odesa Polytechnic State University, Odesa, Ukraine

ORCID: 0000-0002-2017-8813

Email: allabalan@ukr.net

Received 19.10.2021

Основні засоби є найважливішою складовою частиною необоротних активів підприємства, забезпечують виробництво продукції та умови для здійснення діяльності підприємства та забезпечують функціонування суб'єкта господарювання та від яких залежить рівень розвитку матеріально-технічної бази.

Ефективність використання основних засобів залежить від організації, своєчасного одержання надійної і повної обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку зростає роль та значення обліку як однієї з найважливіших функцій управління. При цьому облік основних засобів в останній час дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів.

Метою статті є узагальнення теоретико-методичних та нормативних засад обліку і контролю наявності, руху та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів та розробка рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Методологія обліку, контролю та витрат на автотранспорт є предметом уваги багатьох науковців в Україні. Значний внесок у дослідження цього питання зробили: Базилюк А.В., Базась М.Ф., Білуха М.Т., Даньків Й.Я., Захожай В.Б., Грачова Р.Б., Коваленко А.Я., Максимова Ф.М., Малишкін О.І., Матюха М.М., Остап'юк М.Я., Палій В.Ф., Свідерський С.І., Сопко В.В. та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження

Важливою складовою основних засобів більшості підприємств є транспортні засоби – які забезпечують перевезення вантажів, здійснення

Дучева А.В., Балан А.А. Пропозиції щодо активізації та удосконалення обліку та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів на сільськогосподарському підприємстві. Оглядова стаття.

У роботі проведений огляд теоретико-методичних та нормативних засад з питань обліку та контролю наявності руху та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів. Виявлені недоліки та запропоновані рекомендації щодо удосконалення обліку і контролю наявності, руху та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів.

Ключеві слова: основні засоби, автотранспортні засоби, витрати, контроль

Ducheve A.V., Balan A.A. Proposals for intensification and improvement of accounting and operating costs of vehicles at an agricultural enterprises. Review article.

The review of theoretical and methodical and normative bases on the issues of accounting and control of traffic availability and operating costs of motor vehicles is carried out in the work. Identified shortcomings and proposed recommendations for improving the accounting and control of the availability, movement and operating costs of vehicles.

Keywords: fixed equipment, vehicles, costs, control

виробничої діяльності. Транспорт – належить до основних засобів, оскільки він повністю підпадає під визначення, дане у П(С)БО 7 та у податковому кодексі. Автотранспорт – складова частина основних засобів, з якою пов'язана безліч облікових питань, які вимагають постійної уваги. Вони поділяються за двома групами:

— особливості обліку придбання автотранспорту;

— особливості обліку господарських операцій, пов'язаних з експлуатацією автотранспорту.

Вони займають значне місце на більшості підприємств, у тому числі на сільськогосподарських підприємствах. Характеристика транспортних робіт приведена на рис. 1.

Рисунок 1. Характеристика транспортних робіт

Джерело: власна розробка авторів

Слід відмітити, що у виробництві сільськогосподарської продукції безпосередню участь бере внутрішньовиробничий транспорт.

Класифікація автотранспортних засобів (далі АТЗ) приведена на рис. 2.

Пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю наявності, руху та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів приведені на рис. 3.

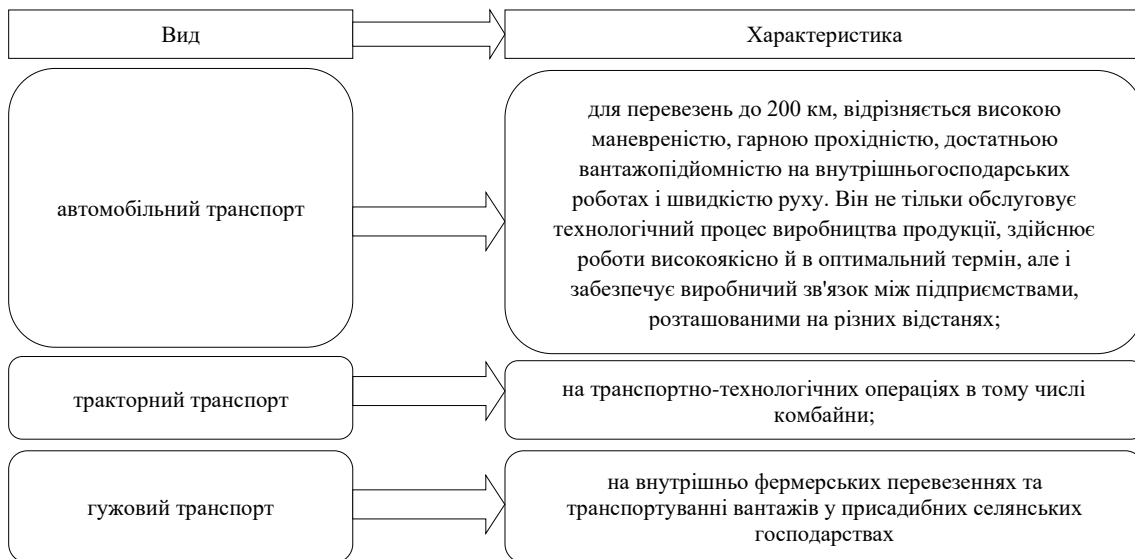

Рисунок 2. Класифікація АТЗ

Джерело: власна розробка авторів

На підставі проведених досліджень можна виділити низку недоліків в обліку і контролі автотранспортних засобів:

— списання витрат палива на підприємствах здійснюється без дотримання норм списання витрат палива згідно наказу №43, що є значним недоліком в обліку і контролі витрат на експлуатацію АТЗ;

— відсутність первинних форм щодо обліку витрат на підтримання об'єкта основних засобів у робочому стані;

— відсутність системи внутрішнього контролю;

— відсутність нарахування амортизації, та необхідність переоцінки АТЗ та відновлення нарахування амортизації у зв'язку з швидким зношенням АТЗ в сучасних умовах експлуатації.

Рисунок 3. Загальні пропозиції щодо удосконалення обліку та контролювання витрат на експлуатацію автотранспортних

Джерело: власна розробка авторів

Звідси, виникає необхідність в розробці рекомендацій щодо їх усунення і удосконалення.

Автотранспортні засоби, є специфічними об'єктами основних засобів, які підтвержені дуже швидкому зносу, у сучасних умовах експлуатації та потребують постійного оновлення. Тому доцільно провести дооцінку повністю або частково амортизованих автотранспортних засобів до справедливої вартості та продовжити нарахування амортизації, з метою збільшення амортизаційного фонду.

Тому виникла необхідність складання типового алгоритму для бухгалтера щодо проведення переоцінки (рис. 4).

З метою удосконалення процесу переоцінки основних засобів пропонується розроблена «Відомість проведення переоцінки (дооцінки) автотранспортних засобів (рис. 5).

Переоцінка автотранспортних засобів у сучасних умовах дає можливість підприємствам відображати у фінансовій звітності реальне фінансове положення підприємства і, що у свою чергу, може привернути увагу потенційних інвесторів і кредиторів.

Крім того, почати амортизацію по тим автотранспортним засобам, по яким припинена амортизація у зв'язку з тим, що вони на 100% амортизовані і тим самим збільшувати амортизаційний фонд підприємства.

Для документування операцій, пов'язаних із нарахуванням амортизації, рекомендується створювати Аналітичну картку розрахунку амортизації об'єкта основних засобів, у тому числі автотранспортних (рис. 6).

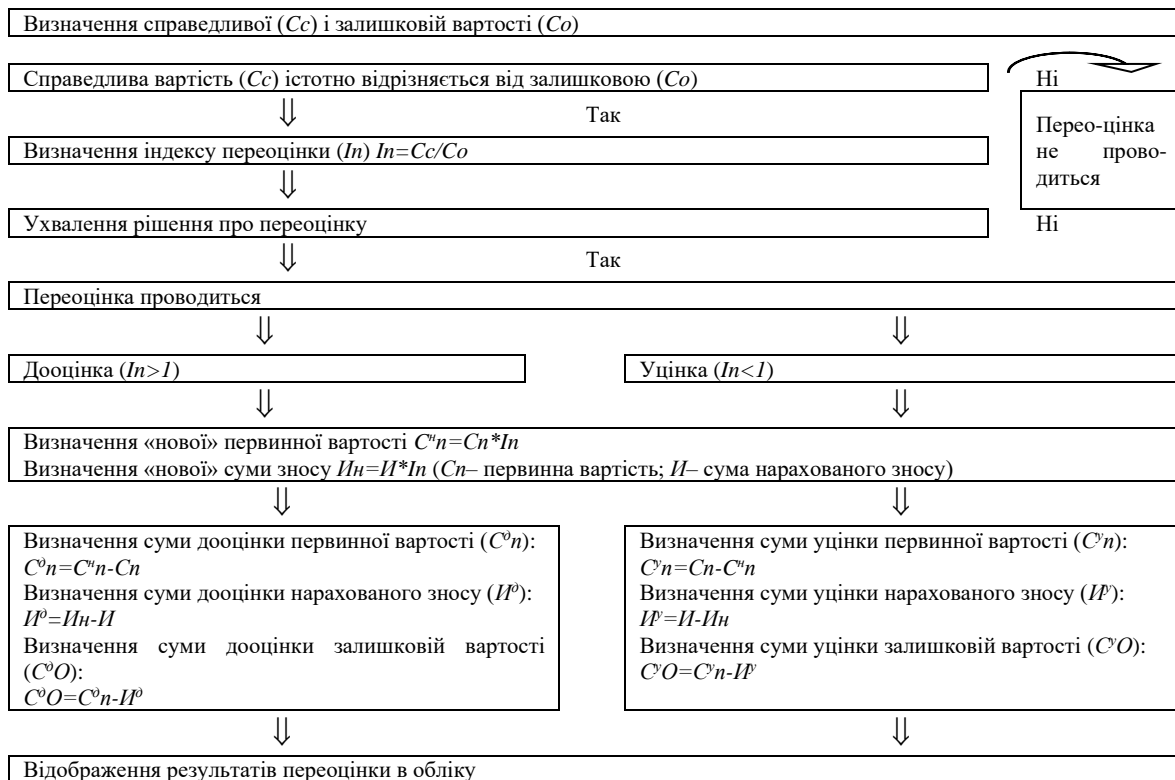

Рисунок 4. Алгоритм проведення переоцінки автотранспортних засобів для бухгалтера
Джерело: власна розробка автора

Назва підприємства								
Відомість проведення переоцінки (дооцінки) автотранспортного засобу за станом на _____ р.								
Найменування основного засобу	Первісна вартість	Знос до переоці нки	Вартість до переоці нки	Коефіцієнт переоцін ки	Вартість після переоцін ки	Сума дооцінк и вартості	Знос після переоцінк и	Сума дооцінки зносу
1	2	3	4	5	6	7	8	9
автомобіль Mercedes 1823	15444	13994,0 0	1450	1,26	19384,88	3940,88	17564,88	3570,88
Итого	x	x	X	x	x	3940,88	x	3570,88
Склав Комісія x								

Рисунок 5. Форма розробленого документу «Відомість проведення переоцінки (дооцінки) автотранспортних засобів»
Джерело: власна розробка автора

Аналітична картка призначена для здійснення попереднього розрахунку амортизації об'єкта на період його експлуатації, що дасть можливість контролювати місячні суми амортизаційних відрахувань протягом усього терміну корисного використання. В основу її побудови покладено:

- загальну інформацію про об'єкт – найменування, інвентарний номер, місце знаходження, матеріально відповідальна особа;
- облікові елементи амортизаційної політики
- розрахунок амортизації об'єкта на період експлуатації із зазначенням сум річної та місячної амортизації.

З метою підвищення достовірності обліку основних засобів і фінансової звітності на підприємстві необхідно організувати систематичне проведення внутрішнього контролю, для чого доцільно створити спеціальну службу внутрішнього контролю, до складу якої входять спеціалісти з обліку, контролю і аналізу, що працюють на даному підприємстві.

Об'єктами внутрішнього контролю основних засобів є стан їх бухгалтерського і податкового обліку, внутрігосподарський контроль, аналіз, а також організація, мотивація і планування забезпеченості та використання об'єктів на підприємстві.

(підприємство, організація) Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ		11223344			
АНАЛІТИЧНА КАРТКА РОЗРАХУНКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОБ'ЄКТА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ		Найменування об'єкта			Сіялка
		Інвентарний номер			878.474.2
		Місце знаходження (експлуатації)			Ангар
		Матеріально-відповідальна особа			Дучева А.В.
		Період нарахування амортизації			липень 2020 р. – червень 2028 р
		Метод нарахування амортизації			Кумулятивний
Дата введення в експл.	Дата початку нарахування амортизації (місяць, рік)	Первісна вартість, грн.	Ліквідаційна вартість, грн	Термін корисного використання, роки	Рахунок обліку витрат
1	2	3	4	5	6
13.06.20	Липень 2020	38915	2000	8	92
Розрахунок амортизації об'єкта на період експлуатації					
Рік / період знаходження в експлуатації	Цифра для розрахунку кумулятивного коефіцієнта	Сума цифр років	Амортизаційна вартість	Амортизація	
				на місяць	На рік
1 / липень 2020 – червень 2021	8	36	36915	683,1	8203
2 / липень 2021 – червень 2022	7	36	36915	598,2	7178
3 / липень 2016 – червень 2017	6	36	36915	521,7	6152,
4 / липень 2017 – червень 2018	5	36	36915	427,3	5128
Бухгалтер		підпис			
Дата розрахунку					

Рисунок 6. Запропонована форма Аналітичної картки розрахунку амортизації об'єкта основних засобів
Джерело: власна розробка автора

Розробка означених пропозицій дасть можливість підприємству у разі необхідності швидко провести переоцінку автотранспортних засобів, без втрати часу, відображати у фінансовій звітності реальну вартість основних засобів в частині АТЗ, здійснювати нарахування їх амортизації та проводити контроль за правильністю здійснення таких операцій:

- здійснювати внутрішній контроль основних засобів на підприємстві з метою контролю оцінки основних засобів, встановлення їх належності, перевірки достовірності облікових записів;
- здійснювати розрахунок норм списання палива, з дотриманням вимог діючого законодавства, та у правильному обсязі відносити його на витрати діяльності пов'язані з експлуатацією автотранспортних засобів;
- здійснювати контроль обсягів заправки палива на сторонніх АЗС та відстежувати залишки обсягів палива в паливних баках автомобілем на контролювати його використання;
- здійснювати облік та контроль витрат на поточний ремонт автотранспортних засобів та підтримки їх у робочому стані за кожним об'єктом.

Всі ці пропозиції, дають можливість, обліковувати і контролювати наявність і рух та

витрати на експлуатацію автотранспортних засобів з дотриманням норм діючого законодавства та мінімізувати штрафні санкції

Висновки

Узагальнюючи результати проведених досліджень, доцільно запропонувати таке. З метою полегшення обліку, контролю та мінімізування витрат на експлуатацію автотранспортних засобів варто взяти до уваги такі пропозиції:

- розробити алгоритм переоцінки автотранспортних засобів;
- удосконалення документообігу щодо нарахування амортизації шляхом розробки форми Аналітичної картки розрахунку амортизації АТЗ;
- впровадження системи внутрішнього контролю переоцінки автотранспортних засобів;
- розробка програми, засобами Excel щодо розрахунку норм списання палива та розробка відомість обліку палива придбаного на сторонніх АЗС.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням схем документообігу складових витрат на утримання й експлуатацію автотранспорту, та їх удосконаленням, що дозволить підвищити ефективність обліку і контролю за рівнем таких витрат на підприємстві.

Abstract

Summarizing the results of the research, it is advisable to suggest the following. In order to facilitate the accounting, control and minimization of operating costs of vehicles, the following proposals should be taken into account:

- Develop an algorithm for revaluation of vehicles;
- Improving the document flow for depreciation by developing the form of the Analytical card for calculating the depreciation of ATC.
- Introduction of an internal control system for revaluation of vehicles
- Development of the program, by means of Excel concerning calculation of norms of write-off of fuel and development of the statement of the account of fuel bought at third-party gas stations.

Prospects for further research are related to the development of document management schemes for the costs of maintenance and operation of vehicles, and their improvement, which will increase the efficiency of accounting and control over the level of such costs in the enterprise.

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009 року № 1125 (із змінами і доповненнями). [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.n3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
2. Грицак Н.Ю. Методичні положення обліку витрат на технічну експлуатацію автотранспортного засобу / Н. Ю. Грицак – Житомир: ЖДТУ. – 2011. – Вип. № 2 (56). – С. 64-68.
3. Балан А.А. Порівняння обліку запасних частин за національними та міжнародними стандартами / А. А. Балан, Н. С. Качанова // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» (м.Одеса, 30-31 травня 2019р). – Одеса. – 2019. – С. 17-19.
4. Базиліук А.В. Бухгалтерський і податковий облік автотранспорту та перевезень / Базиліук А. В. – «Центр учбової літератури». – 2011.
5. Яцух О.О. Домінанти фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і практика: дис. докт. ек. Наук / Яцух Олена Олексіївна. – 2019.

References:

1. Accounting regulations (standard) 7 "Fixed Assets" № 559. (2009). Order of the Ministry of Finance of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> [in Ukrainian].
2. Hrytsak N.Yu (2011). Methodical provisions of cost accounting for technical operation of a vehicle Zhytomyr: ZhSTU [in Ukrainian]
3. Balan A.A., Kachanova N.S. (2019). Comparison of spare parts accounting according to national and international standards. Proceedings of the XIII All-Ukrainian scientific-practical conference "Accounting and analytical support of innovative transformation of the economy of Ukraine" [in Ukrainian]
4. Basilyuk A.V. (2011). Accounting and tax accounting of motor transport and transportation. "Center for Educational Literature" [in Ukrainian]
5. Yatsukh O.O. (2019). Dominants of financial support of activity of agricultural enterprises: theory, methodology and practice. Doctor's thesis. [in Ukrainian]

Посилання на статтю:

Ducheva A.V. Пропозиції щодо активізації та удосконалення обліку та витрат на експлуатацію автотранспортних засобів на сільськогосподарському підприємстві / А. В. Дучева, А. А. Балан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2021. – № 5 (57). – С. 38-43. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No5/38.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.05.2021.5. DOI: 10.5281/zenodo.6647541.

Reference a Journal Article:

Ducheva A.V. Proposals for intensification and improvement of accounting and operating costs of vehicles at an agricultural enterprises / A. V. Ducheva, A. A. Balan // Economics: time realities. Scientific journal. – 2021. – № 5 (57). – P. 38-43. – Retrieved from <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No5/38.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.05.2021.5. DOI: 10.5281/zenodo.6647541.

